

Μια μνήμη: ο αξιότιμος Λαρισαίος κύριος Κώστας Τσιρόπουλος (Άγγελος Πετρουλάκης, δημοσιογράφος-συγγραφέας)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 26 Μαΐου, 2020

Γανουάριος 1972

Στή στοά της Πανεπιστημίου 10, ένας δόκιμος της σχολής ύπαξιωματικών Χωροφυλακής παρατηρεί τά βιβλία στήν προθήκη ενός μικροῦ βιβλιοπωλείου.

Ἡ τσέπη του εἶναι γεμάτη χρήματα. Πρίν ἀπό λίγες ἡμέρες εἶχε κερδίσει σέ πανελλήνιο διαγωνισμό της Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γιά τά 150 χρόνια ἀπό τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, τό Α΄ Βραβεῖο Ποίησης, πού συνοδευόταν ἀπό 50.000 δραχμές. Διόλου εὐκαταφρόνητο ποσό γιά τήν ἐποχή, καί ιδιαίτερα γιά ἐκεῖνον, πού ὁ μισθός του στή Σχολή ἦταν περίπου χίλιες δραχμές τόν μήνα, ἐνῶ ὅταν ἀποφοίτησε τόν Αὐγούστο τοῦ 1972, ἦταν κάπου 3.000 δραχμές. Τό ὄνειρό του ν' ἀγοράζει βιβλία καί νά κάνει σιγά-σιγά τή δική του βιβλιοθήκη εἶχε ἀρχίσει νά γίνεται πραγματικότητα.

Ἀνοίγει διστακτικός τήν πόρτα καί ζητᾶ ν' ἀγοράσει δυό βιβλία: «Αὐτοψία της ἐποχῆς» καί «Ἡ μαρτυρία τοῦ ἀνθρώπου». Συγγραφέας: [Κώστας Τσιρόπουλος](#).

Καθώς ἐτοιμάζεται νά βγεῖ, ἕνας εὐγενῆς κύριος τόν ρωτᾶ ἂν τόν ἐνδιαφέρει ὁ κόσμος της φιλοσοφίας καί ἂν γνωρίζει τόν συγγραφέα. Ὁ δόκιμος ὑπαξιωματικός της Χωροφυλακῆς, συνεσταλμένος, ἀπαντᾶ πώς προσπαθεῖ νά τόν γνωρίσει (τόν ᾠρο της φιλοσοφίας), ἐνῶ τόν συγγραφέα γιά πρώτη φορά θά τόν διαβάσει.

Ὁ εὐγενῆς κύριος θά τόν ρωτήσῃ:

«Ἀπό ποῦ εἶστε;»

«Ἀπό τή Λάρισα, κύριε...»

Πλατύ χαμόγελο σχηματίστηκε στο πρόσωπο του κυρίου.

«Είμαστε πατριώτες. Κι εγώ Λαρισαίος είμαι. Χαίρομαι πού σ' ενδιαφέρει τό βιβλίο καί άσχολεΐσαι μ' αυτό, άν καί ή Χωροφυλακή πού ύπηρετεΐς δέν φημΐζεται για τίς καλές σχέσεις της μέ τό βιβλίο».

«Μοϋ άρέσει τό διάβασμα. Καί κάπου-κάπου προσπαθώ νά γράψω. Έχω δημοσιεύσει δυό-τρία διηγήματα στην τοπική έφημερίδα, την “Έλευθερία”...»

«Τί μοϋ λές; Ο πατέρας μου, κάποτε, ήταν άρχισυντάκτης της “Έλευθερίας”, ό Εϋάγγελος Τσιρόπουλος...»

Ο νεαρός δόκιμος ύπαξιωματικός της Χωροφυλακής ξανακοΐταξε τά έξώφυλλα των βιβλίων.

«Σεΐς είστε ό Κώστας Τσιρόπουλος;».

Τό χαμόγελο του συνομιλητή του τόν βεβαΐωνε πώς βρισκόταν άπέναντι στον συγγραφέα.

Έκτοτε, ό νεαρός δόκιμος ύπαξιωματικός, κάθε άπόγευμα Πέμπτης πού είχε «έξοδο» από τή Σχολή (όταν δέν ήταν τιμωρημένος μέ «στέρηση έξόδου»), περνούσε άπαραΐτητα από τό βιβλιοπωλεΐο εκείνο (όπως καί από τό «Βιβλιοπωλεΐο της Έστίας») καί επέστρεφε στην Σχολή μέ μιά δυό τσάντες βιβλία.

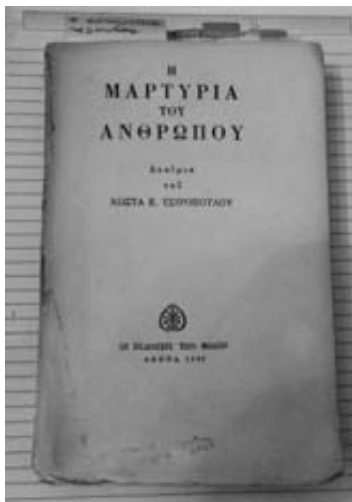
Ο κ. Κώστας Τσιρόπουλος ήταν πάντα εκεί καί πάντα είχαν μιά μικρή συζήτηση, μέ τόν νεαρό δόκιμο ύπαξιωματικό νά κρέμεται από τά χείλη του.

«Τό άληθινό βιβλίο -καί λέμε “άληθινό” γιατί ύπάρχουν βιβλία πού γεννήθηκαν πεθαμένα, από ψυχές νεκρές- είναι ένας ολάκερος κόσμος, κόσμος συμπυκνωμένος,

κόσμος δυναμικός, κόσμος ικανός νά αλλοιώσει και νά διαμορφώσει τόν άνθρωπο. Τό λιγότερο, ένα βιβλίο είναι μιá ψυχή πού ντυμένη λέξεις, φράσεις κι εικόνες, ταξιδεύει ανάμεσα στους αιώνες, γεμίζοντας φώς και πόνο κι αγάπη τούς ανθρώπους.

»Αυτή τήν αλήθεια τή νιώθουν βαθιά όσοι στοχάζονται, κι όσοι στοχαζόμενοι γράφουν. Έκείνοι έχουν αλλεπάλληλα βιώσει τήν τρομερή αλήθεια, πού μάς λέγει κάπου ο Τόμας Χάρντι (σημαντικός Βρετανός συγγραφέας-άγνωστικιστής- από τούς κύριους έκφραστές του ρεαλισμού στην εύρωπαϊκή λογοτεχνία) πώς, «έκεῖνος πού στοχάζεται χάνει περισσότερο αίμα άπ' όσο θά έχανε από μιá βαθιά πληγή του κορμιού του».

Τό παραπάνω απόσπασμα από ένα κείμενο του Κώστα Τσιρόπουλου (του 1966) πού περιλαμβάνεται στό βιβλίο δοκιμίων του «[Η μαρτυρία του Ανθρώπου](#)», είχε ταρακουνήσει συθέμελα τόν νεαρό, πού βρισκόταν στην αρχή τής αναζήτησης μιáς πορείας στόν χώρο τής σκέψης.

Οι συζητήσεις εκείνα τά απογεύματα ήταν μιá όαση γι' αυτόν, μέχρι πού τήν τελευταία ήμέρα του Ιουλίου πήρε τόν δρόμο για τή Δυτική Μακεδονία. Στο μπαούλο του είχε και άλλα βιβλία, τά όποια είχε έκδώσει ο μικρός έκδοτικός οίκος «Οι έκδόσεις τών Φίλων», πού διηύθυνε ο Κώστας Τσιρόπουλος (Άγγελου Τερζάκη - «Οι άπόγονοί του Κάιν» και «Προσανατολισμός στόν αιώνα», Κωνσταντίνου Τσάτσου «Πολιτική» και άλλα). Βιβλία πού (μαζί μέ άλλα), του κράτησαν ούσιαστική συντροφιά τά επόμενα χρόνια.

Νοέμβριος 1976

Ο ύπαξιωματικός της Χωροφυλακής επιστρέφει στην Αθήνα μετά από δύο χρόνια στά Σέρβια της Κοζάνης, άλλα δύο στό Σκαλοχώρι Βοΐου, και τρείς μήνες στό Λιβάδι Έλασσόνας. Στά χρόνια αυτά, συχνά είσχωροῦσε στό δύο βιβλία τοῦ Κώστα Τσιρόπουλου, πασχίζοντας νά μπεῖ στόν γοητευτικό στοχασμό τοῦ ἰδιαίτερου αὐτοῦ διανοοῦμενου.

Ἐκεῖνο πού τόν καθήλωνε (καί τόν καθηλώνει καί σήμερα, πού διανύει τό 68ο ἔτος τῆς ἡλικίας του) στίς σελίδες τῶν βιβλίων αὐτῶν, ἦταν ἡ τρυφερότητα τῆς διαλεκτικῆς τοῦ συγγραφέα, καθώς ἐκεῖνος ἀντιμετωπίζει τήν ἀνθρώπινη ἀγωνία μέσα σέ μιά ὁλότητα ζωῆς μέ ἐντελῶς συγχωρητική διάθεση.

Μέ λόγο θαρραλέο ὁ Κώστας Τσιρόπουλος ἀποκαλύπτει ἕναν ἄλλο Χριστιανισμό, μίαν ἄλλη θρησκεία, ἐντελῶς διαφορετική ἀπό ἐκεῖνη πού βιώνει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος. Εἶναι ὁ Χριστιανισμός τῶν ταπεινῶν, εἶναι ἡ θρησκεία τῆς παρηγορίας, αὐτή πού ἀρνεῖται τόσο τά κοσμικά στοιχεῖα, ὅσο καί τίς προγονικές προκαταλήψεις.

Σήμερα, ὁ κάποτε νέος (ἐγώ), προχωρώντας στόν «χειμῶνα» μου, ξεφυλλίζω τό ἐξαιρετικό βιβλίο (συλλογή δοκιμίων) «Αὐτοψία τῆς ἐποχῆς» καί σταματῶ σέ σελίδες πού ἔχω ὑπογραμμίσει μέ κόκκινο μελάνι, σελίδες πού συνδέουν τό μέγα μυστήριο τοῦ θανάτου καί τήν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νά καταφύγει στήν ἀγκαλιά τῆς θρησκείας καί κάτω ἀπό τόν ἴσκιό τοῦ Θεοῦ:

«Τεντώνουμε τά χέρια καί προσπαθοῦμε νά βροῦμε μίαν ἄκρη μέσα σ' αὐτό τόν κόσμο πού στεκόμαστε. Αἰσθανόμαστε, τό βλέπουμε καί στό πρόσωπα, στό θολά βλέμματα τῶν ἄλλων, πώς ὁ χρόνος μᾶς φθείρει ἀδιάκοπα, συστηματικά μᾶς μαζεῦει σιγά-σιγά σ' ἕνα κουβάρι. Εἶναι λοιπόν, ὁ χρόνος πού πρέπει νά μᾶς νικάει ἢ τάχα ἔχουμε μέσα μας τή δυνατότητα νά τόν νικήσουμε μεῖς, νά τόν ὑπερβοῦμε; Εἴμαστε ὄντα χρονικά ἢ ὑπερχρονικά;

»Αἰσθανόμαστε, παρά τίς προόδους τῆς Βιολογίας, πώς ἀναδυθήκαμε ἀπό ἕνα μυστήριο βαθύ, συγκλονιστικό. Καί πώς, ἀφοῦ διαγράψουμε τήν τροχιά τῆς ζωῆς μας, μικρή ἢ μεγάλη, θά ξαναπέσουμε καί θά βουλιάξουμε μέσα στό ἴδιο μυστήριο πού εἶναι σιωπή καί ἀνυποψίαστη γαλήνη. Ἀλλά αὐτή ἡ παράφορη, ἡ ὀλόφλογη, ἡ αἱματηρή συνείδηση τῆς ζωῆς πού ἔχουμε, αἰσθανόμαστε πώς δέν μπορεῖ νά σταθεῖ καί νά βρεῖ ἀπόκριση ἀπό αὐτά τά δύο, τῆς ἀρχῆς καί τοῦ τέλους μας, μυστήρια.

»Εἶναι εὐκόλο, βέβαια, νά βουλιάξεις στόν παραλογισμό, πού μέ τέτοια σαγηνευτικῆν εὐγλωττία ἐξέφρασαν δύο ἀθηντικοί ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνα μας, ὁ Καμύ καί ὁ Σάρτρ, ἀλλά οὔτε καί αὐτό τό παράλογο δικαιολογεῖται μέσα σ' ἕναν κόσμο τόσο σοφά, τέλεια ρυθμισμένο, τόσο "λογικά" ὀργανωμένο. Κάπου ὑπάρχει

Ένα νόημα συγκεφαλαιωτικό της ζωής, πού έρμηνεύει, δηλαδή, ολόκληρη τή ζωή και όχι ώρισμένες της πλευρές ή κάποιες της στιγμές.

»Η φιλοσοφία πάλεψε αιώνες, από κείνη τήν πνευματικήν αύγή τής Ίωνίας, νά βρεΐ μιά συνολική, μιά κυκλική θά έλεγα, έρμηνεία τοῦ κόσμου. Πάλεψε άπεγνωσμένα νά υπερβεΐ τ' ανθρώπινα έργαλεΐα τοῦ στοχασμοῦ και κάποτε νιώθεις, ιδίως στόν Πλάτωνα, ότι τό μεγάλο μυστήριο πάει νά ραγίσει, νά μᾶς άποκαλυφθεΐ, νά πέσει στ' ανθρώπινα χέρια σά μαγικό πουλί πού τό σημάδεψαν οί πίο παράφοροι, οί πίο μεγαλεπήβολοι κυνηγοί.

»Άλλά ή φιλοσοφία, άποσταμένη, σταματᾶ. Δέν μπορεί νά προχωρήσει πίο πέρα, γιατί στίς δικές της ύποθέσεις χρειάζεται πιά τίς μαρτυρίες τής άντικρυνης πλευράς, όπως οί ύποθέσεις τής Φυσικής και τής Χημείας χρειάζονται τήν έπαλήθευση τών πειραμάτων.

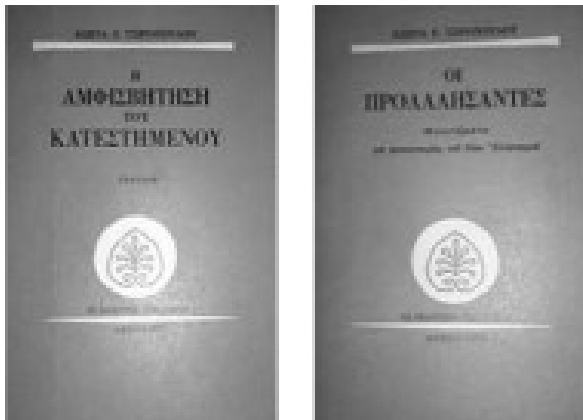
»Πείραμα έπιστροφής από τόν θάνατο ή φιλοσοφία δέν μπορούσε έκ τών πραγμάτων νά πραγματοποιήσει. Ήξερε πιά, και είχε βεβαιωθεί πώς από τήν άντικρυνή πλευρά ύπάρχει ή δημιουργός Δύναμη, ό Θεός. Κι άφοῦ έλαβε άλλεπάλληλες πρωτοβουλίες κι άφοῦ έξάντλησε όλες τίς δυνατότητες, περίμενε πιά τήν πρωτοβουλία τής άντικρυνης όχθης, περίμενε, δηλαδή, νά μιλήσει το άπό αίωνων μυστήριο. Ό λόγος δόθηκε στή θρησκεία».

Στήν Άθήνα, λοιπόν, τοῦ 1976, ό άέρας τής Μεταπολίτευσης έπιτρέπει τή γέννηση μιᾶς άλλης πνευματικότητας. Νέοι συγγραφείς, νέα συνθήματα. Ό Κωνσταντίνος Καραμανλής συνομιλεΐ μέ τόν Μάνο Χατζιδάκι περισσότερο άπ' ό,τι μέ τούς ύπουργούς του. Ή Μ. Μερκούρη άπευθύνεται μέ έπαναστατική διάθεση στίς μάζες. Όλα μοιάζουν καινούργια.

Ό χώρος στή στοά τής Πανεπιστημίου 10 γίνεται ένα ιερό «κρησφύγετο» και παράλληλα ένα όρμητήριο Ίδεών.

Μέ δέος παρακολουθῶ τόν λόγο και τή σιωπή κάποιων ανθρώπων, πού ή

πνευματικότητά τους δέν μετριέται μέ τά κοινά μέτρα καί σταθμά, πλέον. Κεντρικό θέμα στίς συζητήσεις ή άγωνία για τόν Έλληνισμό, ή διαλεκτική τής Δημοκρατίας, τό νόημα τής Έλευθερίας.

Μέ τά τεράστια γυαλιά του ό Παναγιώτης Κανελλόπουλος, συγχωρητικός καί άπολογητικός, πρώτα μέ τόν έαυτό του. Ήδη έχει κυκλοφορήσει τό μεγαλύτερο άπό τά έργα του, τήν «Ίστορία του Έυρωπαϊκού Πνεύματος» καί ξέρει πώς μ' αυτό έχει άγκαλιάσει τήν αίωνιότητα.

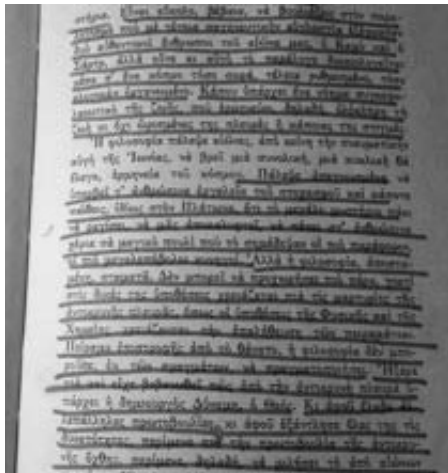
Μέ τή σιωπή του ό μέγας Ίωάννης Θεοδωρακόπουλος. Ξέρει πώς ό τόπος άπαλλοτριώνεται. «Οί Έλληνες δέν αγαπάνε τήν Ελλάδα», λέει συχνά. Μετά τήν όγκώδη «Είσαγωγή στή Φιλοσοφία», ό μέγας Δάσκαλος ιδρύει καί λειτουργεί στή γενέτειρά του τήν Έλευθέρα Σχολή Φιλοσοφίας «Ό Πλήθων». Γνωρίζει όμως πώς ή ύπόθεση του Έλληνισμού είναι χαμένη, όπως γνώριζε καί ό Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, όταν αναλάμβανε τήν άυτοκρατορία, πώς ή Κωνσταντινούπολη ήταν χαμένη. Ό Κώστας Τσιρόπουλος άπό τίς «Έκδόσεις τών Φίλων» εκδίδει τή μελέτη του Ίωάννη Θεοδωρακόπουλου «Τό '21 καί ό σύγχρονος Έλληνισμός». Άργότερα θά εκδώσει καί τό μεγάλο δοκίμιό του «Έυρώπη καί Σοσιαλισμός».

Μέ τή γλυκύτητά του ό Κωνσταντίνος Τσάτσος. Είχε ήδη εκλεγεί Πρόεδρος τής Δημοκρατίας. Στόν Κώστα Τσιρόπουλο καί στίς «Έκδόσεις τών Φίλων» έμπιστεύεται τήν έκδοση τών «Διαλόγων σέ Μοναστήρι» καί τής «Πολιτικής». Άργότερα θά εκδώσει τά «Αίσθητικά Μελετήματα», τή «Θεωρία τής Τέχνης», τή «Λογοδοσία μιās ζωής» κ.ά.

Είναι οι τρεις τους, οι τρεις τής Χαϊδελβέργης.

Ό Κώστας Τσιρόπουλος άπό τίς «Έκδόσεις τών Φίλων» δίνει άλλη διάσταση στήν πνευματική τους κατάθεση...

Καί βέβαια δέν είναι μόνο αυτοί.

Ο Κώστας Τσιρόπουλος συγκεντρώνει στον χώρο της «Ευθύνης» δεκάδες προσωπικότητες. Έκεί και ο αύστηρός Άγγελος Τερζάκης. Νιώθω δέος μπροστά στον συγγραφέα της «Πριγκηπέσας Ίζαμπώ». Ήδη η δημόσια τηλεόραση μεταφέρει τη «Μενεξεδένια Πολιτεία» του. Καί ήδη, ο μέγας Άγγελος Τερζάκης έχει εμπιστευθεί στον Κώστα Τσιρόπουλο τό «Οι απόγονοι τοῦ Κάιν» καί τό «Ποντοπόροι».

Τόν άκούω ένα βράδυ νά διαβάζει ένα απόσπασμα από τό εισαγωγικό του σημείωμα στό «Ποντοπόροι». Τό αντίγραφο: *«Γεννηθήκαμε ποντοπόροι, δηλαδή όντα πού άρματώνουν καράβια, ξεκινάνε γιά νέες, άγνωστες ήπειρους καί δέν ξέρουν ότι έκεινο πού τούς ξεσηκώνει τά μυαλά, πού φουσκώνει τήν καρδιά τους, είναι ή μαγεία τοῦ ώκεανού, ό έρωτας τής περιπέτειας, τό άγνωστο, πού περιέχει ένα κυρίως έλκυστικό περιεχόμενο: Νά είναι θανατηφόρο».*

Στά χρόνια πού θ' άκολουθήσουν μέχρι τόν θάνατό του, ό ευγενής κύριος Κώστας Τσιρόπουλος, -έκ Λαρίσης, πού τόν άγνοεί, σχεδόν προκλητικά- θά συγκεντρώσει δεκάδες σημαντικότερα άρθρα-δοκίμια τοῦ Άγγελου Τερζάκη καί θά τά παραδώσει ως ανεκτίμητη κληρονομιά στις έπόμενες γενιές, πού θ' άγνοήσουν, όμως, μέ έλαφρότητα τή σκέψη καί τό έργο, τόσο τοῦ Τερζάκη, όσο καί τοῦ Τσιρόπουλου. Τά βιβλία «Προσανατολισμός στον αιώνα», «Όδοιπόροι μιās έποχής», «Σέ καμπή ιστορίας» κ.ά.

Έκεί, στό κρησφύγετο-όρμητήριο τοῦ Κώστα Τσιρόπουλου καί άλλοι μεγάλοι. Ό Ί. Μ. Παναγιωτόπουλος, ό άνθρωπος πού τόσο απλά μίλησε γιά τά προβλήματα τής έποχής μέ τό «Ό στοχασμός καί ό λόγος», τό «Όμιλίες τής γυμνής ψυχής», τό «Ό σύγχρονος άνθρωπος», τό «Οί σκληροί καιροί», τό «Η σιωπή καί ό λόγος», τό «Έρήμη των Έλλήνων» καί μέ άλλα πολλά.

Έκεί καί ό φιλόσοφος Χρήστος Μαλεβίτσης μέ τήν πρωτοπόρα σκέψη του, πού τή δονούσε ή μεταφυσική του Χριστιανισμού. Νεότερος όλων, μάλλον. Είχε ήδη έκδώσει τά δοκίμια «Προοπτικές» από τό βιβλιοπωλείο τής «Δωδώνης». Είχε γράψει ήδη τήν

έκπληκτική παρουσίαση τοῦ μεγάλου Θεσσαλονικιοῦ ποιητῆ -καί ἀδικημένου- Γιώργου Θέμελη. Εἶχε ἤδη τιμηθεῖ μέ τό Βραβεῖο τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης γιά τό δοκίμιό του «Ἡ ἐσωτερική διάσταση» καί μέ τό Κρατικό Βραβεῖο Δοκιμίου γιά τό «Ἡ τραγωδία τῆς ἱστορίας». Δυό χρόνια ἀργότερα, θά τιμηθεῖ ἀπό τήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιά τό «Ἀγραυλοῦντες» καί ἀμέσως μετά «Οἱ ἐκδόσεις τῶν Φίλων» θά ἐκδώσουν τό σημαντικότερο «Ὁ ἔγκοπος λόγος».

Ἡ δραστηριότητα τῆς μικρῆς παρέας πού ἠγεῖται ὁ Κώστας Τσιρόπουλος δέν σταματάει ἐδῶ. Αὐτό εἶναι ἕνα πολύ μικρό μέρος.

Οἱ «Ἐκδόσεις τῶν Φίλων» εἶναι ὁ κῆπος μιᾶς ἀνθρωποκεντρικῆς φιλοσοφίας πού ἀντικρίζει κατάματα τή μεταφυσική τοῦ Χριστιανισμοῦ, πού **ἀρνεῖται τόν κοσμικό χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας**, καί πού θέτει σέ νέα βάση τήν ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου. Κάθε ἐκδοσή της ἀποτελεῖ κι ἕναν σταθμό κριτικῆς σκέψης.

Ὅμως ὁ Κώστας Τσιρόπουλος δέν μένει μόνο στόν δοκιμιακό του λόγο καί στίς ἐκδόσεις.

Ἐπιχειρεῖ ἕνα θαρραλέο βῆμα.

Εἶναι ἡ ἐποχή πού ὁ ἀριστερισμός γίνεται μόδα, σημαία, λατρεία. Ἄλλωστε στό βάθος τοῦ κάδρου ὁ πολιτικός μέ τό ζιβάγκο ἀνοίγει τά χέρια του καί ἐπαγγέλλεται τήν ἀποθέωση τῆς πολιτικῆς τῶν φτωχῶν. Ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου βγαίνει ἀπό τά ἀριστερά τοῦ ΚΚΕ ξεδοντιάζοντάς το. Εὐαγγελίζεται γιά τούς Ἕλληνες πολλά «ἔξω». «Ἐξω ἀπό τό ΝΑΤΟ», «Ἐξω ἀπό τήν ΕΟΚ», ἔξω ἀπ' ὅτιδήποτε φαντάζει δυναστευτικό.

Οἱ Ἕλληνες διανοούμενοι ἐμφανίζονται μᾶλλον ἀποπροσανατολισμένοι. Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τους σπεύδει νά πάρει θέση στήν «αὐλή» τοῦ λαϊκισμοῦ, δηλώνοντας σοσιαλιστές πρὶν ἀκόμα τή γέννησή τους.

Ὁ Κώστας Τσιρόπουλος, ὅμως, ἐπιμένει. **Δέν μπορεῖ νά δεῖ τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἔξω ἀπό τόν αὐθεντικό λόγο τῆς Ὁρθοδοξίας**. Δέν μπορεῖ νά δεχτεῖ μιᾶ διαλεκτική χωρίς τήν **ἀπόλυτη ἐλευθερία σκέψης**. Ἔχει τ' αὐτιά του ἀνοιχτά σέ κάποιες φωνές πού ἔρχονται ἀπό τήν Εὐρώπη καί μιλοῦν γιά τή **σύγχρονη τραγωδία τοῦ ἀνθρώπου**. Πρόκειται γιά τίς φωνές τῶν ἀντιφρονούντων Ρώσων -καί ὄχι μόνο- συγγραφέων καί ἐπιστημόνων.

Ὁ Κώστας Τσιρόπουλος καί οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τῆς «Εὐθύνης» προχωροῦν στήν ἐλληνική ἐκδοση τοῦ «KONTINENT», πού εἶναι τό «Ἐλεύθερο βῆμα Ρώσων καί ἀνατολικοευρωπαϊῶν συγγραφέων». Ἑλληνικός τίτλος: «Εὐρωπαϊκή ΗΠΕΙΡΟΣ».

Σολζενίτσιν, Σαχάρωφ, Ίονέσκο, Τζίλας, Μιτζέντι, Σιανιάφσκι, Μιχαήλοβ, Ντοϋμπσεκ, Μαξίμοφ, Μπουλγκάκοφ, Χάβελ είναι κάποια από τὰ ὀνόματα πού δημοσιεύουν τὴν κριτικὴ τους σκέψη-διαμαρτυρία ἀπέναντι σέ καθεστῶτα πού συνθλίβουν τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Κώστας Τσιρόπουλος ξεγυμνώνει τὴν ἀριστερὴ προπαγάνδα, πού ἤθελε νὰ παρουσιάσει τὸν κομμουνισμό ὡς σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητας, ὅταν στὴ Ρωσία καὶ στίς χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἐξοντώνονταν ἀδίστακτα χιλιάδες ἐλεύθερες συνειδήσεις. Ἐνα μικρὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν «*Ἀμφισβήτηση τοῦ κατεστημένου*» (Ἐκδόσεις τῶν Φίλων - 1975), πού εἶναι σὰν νὰ γράφεται γιὰ τίς μέρες μας:

«Μποροῦμε πάντως νὰ ποῦμε πὼς μιὰ καταπληκτικὰ ὀργανωμένη προπαγάνδα, μὲ ὀξύτατη γλωσσικὴ αἴσθηση πού ξέρει νὰ ζυγιάζει σωστά κάθε λέξη καὶ μὲ βαθύτατη γνώση τῆς ψυχολογίας τῶν μαζῶν ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχολογίας πού δημιουργεῖται στὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα, κατόρθωσε ὥστε τίποτα ἀπ' ὅ,τι ἐνδιαφέρει καὶ ἀναφέρεται στὸν κομμουνισμό νὰ μὴν ὀνοματίζεται μὲ τὸ ἀληθινὸ του ὄνομα. Τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἔτσι παρουσιάζεται πάντα ἀπὸ τοὺς βιαστικούς κι ἐπιπόλαιους συχνὰ δημοσιογράφους τοῦ Δυτικοῦ κόσμου, μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ πού ἐκεῖνο τὸ ἴδιο σοφὰ διάλεξε: “δημοκρατικὲς δυνάμεις”, “προοδευτικὲς δυνάμεις”, “φιλελεύθεροι πολῖτες”, καὶ στίς ἔσχατες περιπτώσεις “ἀριστερά” καὶ κάποτε “ἄκρα ἀριστερά” - ἐνῶ οἱ ἀντίπαλοι εἶναι πάντα “σκοταδιστές”, “ἀντιδραστικοί”, “ὀπορτουνιστές” κ.λπ.».

Ἀπὸ τὴ μιά ἢ «ΕΥΘΥΝΗ» μὲ τὰ ἀφιερῶματά της λοιπόν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἢ «Εὐρωπαϊκὴ ΗΠΕΙΡΟΣ».

Ἡ ἀγκαλιά τῶν «Ἐκδόσεων τῶν Φίλων» διευρύνεται. Ὁ κύκλος μεγαλώνει. Ἀπέναντι στοῦ ἀστεῖο, ὡς καὶ γελοῖο, ἐρώτημα «ποῦ εἶναι οἱ διανοούμενοι;» ὁ Κώστας Τσιρόπουλος καὶ οἱ συν-μαχητές του ἔχουν νὰ παρουσιάσουν τεράστιο ἔργο.

Αλλά ένας λαός πού λατρεύει τήν υποκουλτούρα δύσκολα ν' αναζητήσει έργα πού αναγκάζουν τόν νοῦ νά δουλέψει. Μένει στήν ἡμιμάθειά του καί στήν χυδαία καραμέλα πώς αὐτός ξέρει τά πάντα.

Ἄς εἶναι...

Στά 1981 –εἶναι 51 χρονῶν τότε– κυκλοφορεῖ τό δοκίμιό του «Πολιτισμός τοῦ σώματος», ἐπιχειρώντας ν' ἀγγίξει τήν ἐσωτερική φωνή τῆς Τέχνης. Ἐκεῖ ἡ συζήτηση μέ τόν θάνατο γίνεται ἀπόλυτα χειροπιαστή. Δηλώνοντας πώς «*ἡ δημιουργία, εἴτε καλλιτεχνική εἴτε ἐρωτο-σαρκική, εἶναι πράξη τραγική*», καταθέτει συνάμα πώς «*Ἡ ἀγωνία τῆς δημιουργίας πολιτισμοῦ ὑπάρχει, ἐπειδή ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται νά προλάβει τόν θάνατό του*».

Ὁ Κώστας Τσιρόπουλος δέν ἀπαξιώνει τό Σῶμα, τό τιμᾶ. Τό θέλει Ὡραῖο ὡς ὁ Ἡνίοχος τῶν Δελφῶν. Γράφει:

«Ἄδικοῦμε τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ὅταν ὑποστηρίζουμε πώς ὁ πολιτισμός εἶναι ἔργο τοῦ πνεύματος. Θά κυριολεκτούσαμε, ἂν λέγαμε πώς εἶναι καί τοῦ σώματος καί τοῦ πνεύματος ἄθλος. Γιατί τό πνεῦμα δέν ὑπάρχει ἀποσυσχετισμένο ἀπό τό σῶμα. Ἀντίθετα, ὑπάρχει γιατί ὑπάρχει τό σῶμα...»

Στό ἴδιο δοκίμιο φτάνει στό παρακάτω συμπέρασμα:

«Ὁ Ἅγιος ὑπερβαίνει τόν θάνατό του καί τόν θάνατο τοῦ κόσμου μέ τή μεταφυσική του πίστη. Ὁ Ποιητής, μ' αἴσθημα προσωπικῆς ἀθανασίας, προσπαθεῖ νά μεταπλάσει τόν κόσμο καί τόν ἑαυτό του, νά τόν ἀθανατίσει, νά τόν καθαρίσει ἀπό τόν μολυσμό τοῦ θανάτου καί νά τόν προσφέρει στούς ἀνθρώπους ὡς μορφή ἀθανασίας, μορφή πού βρίσκεται πέρα καί πάνω ἀπό τόν θάνατο».

Τό δοκίμιο «Πολιτισμός τοῦ Σώματος» εἶναι κορυφαῖο ἔργο, ἀνάμεσα σέ ἄλλα κορυφαῖα, τῆς σύγχρονης διανόησης, πού ἀδικεῖται ἀπό τήν κοινότητα τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων. Στέκομαι μέ ἀπόλυτη εὐλάβεια ἀπέναντί του, καθώς προσεγγίζει τήν ὄντοτητα τοῦ Ποιητῆ, γράφοντας:

«Ὁ κίνδυνος τοῦ θανάτου, ἡ ἄρρητη χαρά τοῦ ἀθάνατου ἔργου Τέχνης, ἡ ψευδαίσθηση τῆς διαιώνισης διά μέσου τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὅλα τοῦτα εἶναι στοιχεῖα πού συγκροτοῦν τήν τραγική φυσιογνωμία τοῦ Ποιητῆ. [... ...]

»Ὁ Ποιητής καταφάσκει τήν ζωή. Τήν ἀντικρύζει ἐμπλησθη ἀπό οὐσίες ἄξιες ν' ἀναγορευτοῦν σέ Τέχνη καί νά ὑψωθοῦν στήν περιωπή τῆς ἀθανασίας. Ἡ παρουσία του στόν κόσμο καί ἡ ἄσκηση τῆς δημιουργικότητάς του προϋποθέτουν τήν ὑπαρξη τοῦ σώματός του καί τό γεγονός τοῦ θανάτου...»

Τό περί θανάτου έρώτημα διατρέχει όλο το έργο του Κώστα Τσιρόπουλου. Τό έργο όμως στό όποιο τό συναντάμε μέ τήν πλέον ποιητική του ύπόσταση, είναι τό άπολογητικό του κείμενο «Μουσική» (1989 - έκδόσεις Αστρολάβος / Εύθύνη), σκέψεις πάνω στή μουσική του Anton Bruckner (Έννια Συμφωνίες). Έχωρίζω ένα άγωνιώδες έρώτημα: «*Άγάπης φωνές άπελπισμένα φουντώνουν, δαγκώνοντας τό σκληρό Έρώτημα: όποιος αγαπά, γιατί πεθαίνει;*»

Τό «Μουσική» είναι μιά έκρηξη συναισθημάτων πού άποτυπώθηκε στό χαρτί, στή Μύκονο, τό 1980, λίγο μετά τόν θάνατο τής μητέρας του, και πού ό Κώστας Τσιρόπουλος είχε κρατήσει χρόνια μέσα στά συρτάρια του. Θεωρούσε τό κείμενο αυτό πολύ προσωπικό...

«Είχα άποφασίσει νά σωπάσω. Ήμουν ένα δέντρο κεραυνοβλημένο κατάκαρδα και οί Λέξεις, φλούδια ξερά πέφταν από πάνω μου, άνίκανες νά σαρκώσουν τό Μυστήριο πού ζούσα.

»Ήμουνα προδωμένος από τόν Θεό και τούς Άγίους πού μέ δάκρυα τούς είχα άπευθύνει τίς Λέξεις μου.

»Στό τέλος, είμαστε μιά Σιωπή πού όλο και πío βαθαίνει, νά χαθεϊ μέσα στή Λήθη πού μάς γέννησε. Όταν λησμονήσουμε, όταν λησμονηθοϋμε, τότε θά μάς ξαναθυμηθεϊ ό Θεός. Όσο όμως θυμούμαστε, τόσο και πío σπαραχτικά θά κρυβόμαστε στήν Σιωπή, νά μήν ξαναβρεϊ καμιά Λέξη. [... ...]

»Ή Μοίρα μας είναι οί Λέξεις. Δέν είμαστε παρά μονάχα Λέξεις. Λέξεις τρομαγμένες από τ' άγιάζι του θανάτου, μεμβράνες πού ή Καρδιά και ή Συνείδησή μας κρούουν, ρωτώντας, και πάλι ρωτώντας τόν Θεό. [... ...]

»Γυμνοί, ποτέ τόσο Έμεις όσο τώρα, ανακαλύπτοντας ένα Σώμα και χάνοντάς το, Σάρκα πού μιμεϊται τά Μέταλλα, αίμα πού μιμεϊται τά Ρόδα, πληγές πού σωπαίνουν. Δέν μπορούμε σ' αυτή τή Θάλασσα γεροί, νά σταματήσουμε τή φοβερή Νεροσυρμή, τά Εικονίσματα μας ύψώνοντας, ό Θάνατος νά τά ιδεϊ, νά φοβηθεϊ...».

Τά «Εικονίσματα» μας, πιά στήν άρχή του 21ου αϊώνα, σαράντα χρόνια μετά από τότε πού χαραχτηκαν αυτές οί γραμμές, είναι ιστορημένα μέ μυστικά δάκρυα και αναζητήσεις μάταιες, από τό πρώτο κίολας γράμμα, τό Α-ΛΦΑ, δηλαδή, πού είναι και πρώτο στήν Α-πουσία, στό Ά-χρονο, στό Ά-δικο.

«Είμαστε από τά ύλικά τής Σιωπής πλασμένοι

ό Θάνατος

οί Φωνές μας... Ήχοι σκοτώνουν

ό Θάνατος τίς Λέξεις

στά σπλάχνα μας ή Κραυγή φωλιάζει ό Θάνατος και συντρίμματα...[...]

...τά δειλινά στά Κοιμητήρια όλοι οί ήχοι πεθαίνουν οί Λέξεις

*ό Θάνατος μέσα στην απόγνωση και ή Σιγή όλο πήζει πυκνό ρευστό στίς Λέξεις ό
Θάνατος*

στίς Αρτηρίες πετρώνει σώπασε πά...»

θά γράψει λίγο πρίν κλείσει τό κείμενό του για τή μουσική. Καί ό θάνατος παρών...

Στίς 23 Φεβρουαρίου τοῦ 2017, ό Κώστας Τσιρόπουλος πεθαίνει. Τό πληροφοροῦμαι νωρίς τό απόγευμα, από μιá ανάρτηση τοῦ Γιώργου Γκέλμπεση, πού ἔχει αναλάβει τή «Νέα Εὐθύνη», τή διάδοχη κατάσταση στόν ἐκδοτικό χῶρο τῆς πορείας πού χάραξαν «Οἱ ἐκδόσεις τῶν Φίλων».

Μέ περιέργεια παρακολουθῶ, ἐκείνη τήν ἡμέρα, τά βραδινά δελτία εἰδήσεων, ὅπως καί τά πρωινά της ἐπόμενης ἡμέρας. Οὔτε μιá λέξη. Ἀντίθετα, μαθαίνω για μιá δημοπρασία πού ἀφορᾷ τουαλέτα τῆς Λαίδης Ντί. Ἄν εἶχαν βγεῖ σέ δημοπρασία καί τά ἐσώρουχα τῆς Μαντόνα, σίγουρα θά μάθαινα καί λεπτομέρειες.

Ὁ Κώστας Τσιρόπουλος εἶναι ἀνύπαρκτος για τόν δημοσιογραφικό κόσμο. Κανένας δέν θ' ἀσχοληθεῖ μαζί του. Ἄν εἶχε πεθαίνει κανένας μόδιστρος ἢ κομμωτής, θά μαθαίναμε μέχρι καί πόσες ἀποτριχώσεις εἶχε κάνει. Ἡ Ἑλλάδα συνεχίζει νά πεθαίνει μέσα στην ἀφασία της. Ἡ Διδῶ Σωτηρίου εἶχε γράψει: «Οἱ νεκροί μπορεῖ νά περιμένουν». Γιατί ὄχι;

Μόνο πού «**κάποιοι νεκροί εἶναι πύ ζωντανοί από τούς ζωντανούς**». Ἐνας ἀπ' αὐτούς τούς πολύ ζωντανούς νεκρούς θά εἶναι ό Κώστας Τσιρόπουλος. Ἄλλωστε ό ἴδιος στό εἰσαγωγικό σημείωμα μέ τίτλο «Τά τροφεῖα» (26-5-1979) τῆς συλλογῆς μελετημάτων του για ἰδιαίτερες φυσιογνωμίες τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ «Οἱ προλαλήσαντες» εἶχε γράψει για τούς συνειδητούς, καί ἀνήσυχους, ἀναγνώστες καί τούς συγγραφεῖς πού νικοῦν τόν χρόνο:

«Ἀπό τό ἀνυποψίαστο ὁμως ἄγγισμα ἑνός βιβλίου ὡς τόν ἔρωτα τῶν βιβλίων, ἡ ἀπόσταση εἶναι μεγάλη. Τήν γεμίζει ἡ παιδεία τοῦ ἀνθρώπου, τό περιβάλλον μέσα κι ἔξω ἀπ' τό σπίτι, ἀλλά σύντομα ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξη φανερώνει τόν ἑαυτό της καί παίρνει τήν πρωτοβουλία στή συμπεριφορά της πρὸς τά βιβλία.

»Έκείνη θά νιώσει ἄν τό βιβλίό τήν ἀφορᾶ κι ἄν τήν ὀρίζει. Κι ἄν ἀποφασίσει νά προχωρήσει μέσα στό μυστήριο τοῦ λόγου, τότε ἡ συμπλοκή της μέ τά βιβλία της ἀποκαλύπτει μιᾶ περίεργη, συγκλονιστική πραγματικότητα: πώς ἀνάμεσα στούς νεκρούς πού λάμπουν μισοσκεπασμένοι στάχτη στ' ἀνοιχτά της ζωῆς, ὑπάρχουν κάποιοι νεκροί πού εἶναι πιά ζωντανοί ἀπ' τούς ζωντανούς: οἱ συγγραφεῖς.

»Αὐτοί, κρατώντας στό στήθος τούς τήν ἀθανασία τοῦ λόγου κατορθώνουν νά διαπλεύσουν τήν πικρή τή λήθη καί τήν ἄσπλαχνη σιγή τοῦ κόσμου ξορκίζοντας τόν θάνατο μέ τίς λέξεις...».

Νά διαισθανόταν, ἄραγε, ὁ Τσιρόπουλος πώς μετά τόν θάνατό του θά ἔμενε ζωντανός γιά κάποιους, ἔστω λίγους, ἐκλεκτούς, ὅμως, ἀναγνώστες; Πιστεύω πώς, ναί. Εἶχε τήν, ἀπαραίτητη πρὸς τοῦτο, αὐτογνωσία, ἀλλά εἶχε καί τή σεμνότητα πού τόν διαφύλασσε ἀπό ὀλισθήματα πού χαρακτηρίζουν κενούς ἀνθρώπους.

Ὁ Κώστας Τσιρόπουλος ἦταν γεμάτος ἀπό πνευματική ζωή καί ἀπό μιᾶ δυσεύρετη ἀριστοκρατία. Ἄλλωστε μέ τόν θάνατο εἶχε, ὡς γνήσιος στοχαστής, ιδιαίτερη σχέση. Διαβάζω μιᾶ συνέντευξη τοῦ 1968, πού εἶχε δώσει στόν Θανάση Νιάρχο μέ αἰτία τήν κυκλοφορία τοῦ πρώτου του μυθιστορήματος, τά «Φαντάσματα», καί πού περιλαμβάνεται στή συλλογή συνομιλιῶν τοῦ Νιάρχου «Πραγματογνωμοσύνη τῆς ἐποχῆς» (Ἐκδόσεις τῶν Φίλων-ἀχρονολόγητο):

«Γιατί πεθαίνουμε, γιατί ὅλοι μας πρέπει κάποτε νά πεθάνουμε; ἐρώτημα πού σοβαρότερο καί συγκλονιστικότερο, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει γιά τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη. Ὅταν μιᾶ ἐποχή –καί τέτοια εἶναι ἡ δική μας– δέν μπορεῖ νά δώσει ἀπόκριση στό ἐρώτημα αὐτό, ὁ πολιτισμός της περνᾶ κρίση καί οἱ ἀνθρωποὶ παραφρονοῦν μπροστά στήν πραγματικότητα τοῦ θανάτου».

Ἀπέναντι στήν πραγματικότητα τοῦ θανάτου ὁ Κώστας Τσιρόπουλος θά θέσει τή μεταφυσική καί τήν **παρηγορία τῆς Ὁρθοδοξίας**. Εἶναι αὐτός πού μιᾶ γιά ὅλα, ἀπό τά πλέον ἀσήμαντα τῆς ζωῆς ὡς τά πλέον σημαντικά, τά κορυφαῖα, τά καθοριστικά γιά τή στάση τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι στήν πρόκληση τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς.

Παραθέτω ἕνα μικρό ἀπόσπασμα γιά τά δάκρυα τῆς μετάνοιας τοῦ Χριστιανοῦ, ἀπό τό βιβλίό του «Αὐτοψία τῆς ἐποχῆς», μιᾶ προσέγγιση τοῦ Κώστα Τσιρόπουλου στήν παγκόσμια συνείδηση, ὅπως αὐτή διαμορφώθηκε μετά τόν τελευταῖο μεγάλο πόλεμο:

«Τά ἀνθρώπινα δάκρυα θεωροῦνται ἀπό τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας – ὅταν εἶναι δάκρυα μετάνοιας, καρποὶ ἁγίας λύπης – σάν δεύτερο βάπτισμα τοῦ χριστιανοῦ καί μάλιστα, κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος, πολύ πιά σπουδαῖο, πιά δυνατό, πιά πλούσιο σέ χάρη ἀφοῦ καθαρίζει τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη ἀπό τά παραπτώματα πού

Έκαμε μετά τό πρώτο, τό βάπτισμα τῆς εἰσόδου στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ... [... ...]

»Ἀρρενωπό, ἔξοχο φαινόμενο τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ στιγμή τῶν δακρῶν στήν ἀρχαία ἐλληνική τραγωδία...

»...Τά δάκρυα στήν ἀρχαία τραγωδία εἶναι ἓνα ὄριο, ὄριο σιγῆς τῆς ὑπαρξῆς. Κι ὅταν ὁ ἀρχαῖος τραγικός ἀναγκάζεται νά τά σχολιάσει, δέν τά θεωρεῖ βέβαια ὡς ἔκφραση δύναμης τῆς ὑπαρξῆς, ἀλλά κατορθώνει ν' ἀναδώσει μέσα ἀπό τό γεγονός τῶν δακρῶν τόσον φῶς καί τέτοια ἀρχοντιά, -ἀρχοντιά πού ἐναποθέτει ὁ πόνος καί ἡ εἰλικρινῆς βίωσή του ἀπό τόν ἀνθρωπο- ὥστε δέν ταπεινώνεται, δέν ἐξευτελίζεται ὁ ἥρωας πού κλαίει...

»Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀποκάλυψαν τήν συγκλονιστική μεταφυσική ἀξία τῶν δακρῶν. Ἀκόμη μιά φορά βρῆκαν στή διαγωγή τοῦ σώματος μίαν εὐθύνη καί μίαν ἄμεση μοναδική ἐπίδραση στό μέλλον τῆς ψυχῆς... [... ...]

»Ἡ νέα ὅμως ἠθική ἀποκρούει τή χρησιμοποίηση τῶν δακρῶν. Πιστεύει πῶς ἡ ἰσορροπία της θά ἐπανευρεθεῖ ὅταν διώξει ἀπό πάνω της τό βάρος τοῦ παρελθόντος, ὅταν ἀφοσιωθεῖ στή ζωή χωρίς τήν “τυραννία” τῶν ἰδανικῶν, μέ μίαν ἀπλότητα κυριολεκτικά ζώωδη. Δέν θυμᾶμαι κανέναν ἥρωα τῆς μοντέρνας λογοτεχνίας νά κλαίει, νά κλαίει συνειδητά, δέν θυμᾶμαι μάτια δακρυσμένα στόν Σάρτρ, στόν Καμῦ, στόν Φῶκνερ, στόν Ἰονέσκο, στόν Ζενέ, στόν Ἄλμπι. Ὑπάρχει, ἀντίθετα, μιά ἀγχώδης ἐρημία, μιά ξηρασία πού θά βαραίνει ὄλο καί πῶς πολύ τήν ψυχή μας, πού θά μᾶς βασανίζει ὄλο καί πῶς βαθιά, πού θά μᾶς φθείρει καί θά μᾶς ἀφανίζει γιατί δέν ἀφήνουμε τά δάκρυα νά μᾶς ποτίσουν, νά μᾶς μαλακώσουν, νά μᾶς γεωργήσουν...».

Στό τέλος τοῦ 1975 ὁ Κώστας Τσιρόπουλος κυκλοφορεῖ μιά ἀκόμα συλλογή δοκιμῶν του, μέ τόν τίτλο «Ἡ ἀμφισβήτηση τοῦ κατεστημένου». Ὁ ἀναγνώστης τους σήμερα, διαβάζοντάς τα, ἀποκομίζει τήν ἐντύπωση πῶς γράφτηκαν μόλις χθές καί ἀφοροῦν τό τώρα καί τό αὔριο, καί ὄχι καταστάσεις πού βίωσε ὁ πολίτης σχεδόν πενήντα χρόνια πρίν.

Παραθέτω μόνον ἓναν μικρό ἀπόσπασμα πού ἀφορᾷ τά ΜΜΕ καί τήν κρατική προπαγάνδα, μέ τήν ὅποια κυβέρνηση νά προσπαθεῖ νά χειραγωγήσει τήν κοινή γνώμη:

«Ἡ κιβδηλεία τῆς ζωῆς διευρύνεται ὅταν ὑπάρχουν μέσα δημοσιότητας πού διαχειρίζεται τό κράτος - καί στήν οὐσία, τό Κόμμα πού κυβερνᾷ ὄχι μέ συνείδηση εὐθύνης ἀλλά μέ ἀδίσταχτη ἐπιθυμία νά προβληθοῦν μόνο οἱ δικές του θέσεις στό λαό καί νά ὑποστηριχτοῦν τά δικά του πολιτικά συμφέροντα. Δέν ἔχουμε συνειδητοποιήσει πῶς ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων βρίσκεται πάνω ἀπό τήν ὑπηρετήση ὁποιασδήποτε ἰδεολογίας καί πῶς καμιά ἰδεολογία τελικά δέν μπορεῖ νά προκύψει

καί νά ὀδηγήσει σέ καλό ὅταν οἱ ὀπαδοί της εἶναι ἐξαπατημένοι καί τοξινωμένοι ἀπό τό ψέμα...».

Τεράστιο τό δοκιμακό ἔργο τοῦ Κώστα Τσιρόπουλου, ἀλλά σ' ἓνα σημεῖωμα δέν δύναται κανεῖς νά τό ἀναπτύξει.

Προσωπικά ὅμως ἀνατρέχω συχνά σέ κάποια μελετήματά του, πού ἀναφέρονται σέ φυσιογνωμίες τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ. Συγκεντρωμένα ὑπό τόν γενικό τίτλο «Οἱ προλαλήσαντες» (1979), προσεγγίζουν τόν Καζαντζάκη (Ἀσκητική), τόν Φώτη Κόντογλου, τόν Τάκη Παπατσώνη, τόν Ἄγγελο Τερζάκη, τόν Γιώργο Θέμελη, τόν Ἡλία Βενέζη, τόν Παντελῆ Πρεβελάκη, τήν Πηνελόπη Δέλτα, τόν Ἐλευθέριο Βενιζέλο, τόν Ἴωνα Δραγούμη καί ἄλλους. Προσέγγιση μέ ιδιαίτερη εὐαισθησία πού μέ ὀδηγεῖ στήν εὐθύνη τοῦ Κώστα Τσιρόπουλου καθώς ἀτένιζε αὐτές τίς προσωπικότητες τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, τίς περισσότερες ἀπό τίς ὁποῖες οὔτε κἄν ὄνομα ἔχουν ἀκούσει οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες.

Λάρισα, Τετάρτη, 28 Αὐγούστου 2019...

Ἡ ὥρα πλησιάζει ἐννιά το πρωί. Λέω νά κλείσω ἐδῶ τό κείμενο αὐτό γιά τόν σημαντικό συμπατριώτη μου, πού τελευταία φορά τόν εἶχα συναντήσει πρῖν ἐννιά χρόνια. Θυμᾶμαι κάποια μικρά παράπονα γιά συμπατριῶτες κι ἐφημερίδες, πού προκλητικά τόν ἀγνόησαν.

Ὅμως μέ παρηγορεῖ ἡ σκέψη πώς ὁ φίλος γιατρός καί ἄξιος ποιητής Κώστας Λάνταβος, ὅταν διηύθυνε τό περιοδικό «Γραφή», εἶχε ἀφιερῶσει ἓνα τεῦχος τῆς στόν Κώστα Τσιρόπουλο. Εἶναι ἓνα συλλεκτικό πλέον τεῦχος καί ὅλη ἡ τιμή ἀνήκει στόν Κώστα Λάνταβο, πού καί ὁ ἴδιος μέ τή σειρά του ἀποτελεῖ μιᾶ παρηγορία γόνιμης δημιουργίας γιά τήν πόλη.

(Πηγή: 2ο τεύχος τῆς περιοδικῆς ἐπιστημονικῆς ἐκδόσεως τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Λαρίσης καί Τυρνάβου "[ΑΧΙΛΛΙΟΥ ΠΟΛΙΣ](#)")